

Vrchní soud v Praze

30-10-2002

U s n e s e n í

Vrchní soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Součkové a soudců JUDr. Petra Příhody a Mgr. Jany Brothánkové v právní věci žalobce [redacted] zastoupeného JUDr. Ivo Fajmonem, advokátem se sídlem Praha 4, Blanická 922/25, proti žalovanému Národnímu bezpečnostnímu úřadu, Praha 6, pošt. přihrádka 2100, o žalobě proti rozhodnutí ředitele žalovaného ze dne 10.října 2000, č.j. 1040/2000-NBÚ/PFO-1,

t a k t o :

Řízení se z a s t a v u j e.

Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou doručenou Vrchnímu soudu v Praze se žalobce domáhá zrušení v záhlaví tohoto usnesení uvedeného rozhodnutí ředitele Národního bezpečnostního úřadu, kterým byla zamítnuta stížnost žalobce proti oznámení žalovaného ze dne 24.8.2000, jímž bylo žalobci sděleno, že nesplňuje podmínky pro vydání osvědčení ve smyslu ustanovení § 18 zákona č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále též "zákon").

V žalobě žalobce poukázal na to, že rozhodnutí podle § 73 odst. 2 zákona nepodléhá soudnímu přezkumu, toto ustanovení však považuje za protiústavní pro rozpor s článkem 4 Ústavy a články 26 a 36 Listiny základních práv a svobod, proto navrhuje, aby ustanovení o nemožnosti soudního přezkumu bylo z podnětu soudu zrušeno Ústavním soudem a poté, aby soud (Vrchní soud v Praze) vydal rozsudek, kterým napadené rozhodnutí zrušuje, neboť žalobce je přesvědčen, že splňuje podmínky uvedené v § 18 zákona (blíže nespecifikováno - pozn. soudu).

Žalovaný v písemném vyjádření k žalobě, které si soud od něj vyžádal, poukazuje na to, že žalobce v rozporu s ustanovením § 249 odst. 2 o.s.ř. neuvedl v čem spatřuje nezákonnost napadeného rozhodnutí. Dále poukázal na to, že zákon vylučuje soudní přezkum napadeného rozhodnutí a vyslovuje přesvědčení, že tato skutečnost je v souladu s článkem 4 Ústavy a článkem 36 Listiny základních práv a svobod.

Ve stanovisku k vyjádření žalovaného žalobce poukázal na to, že napadené rozhodnutí neobsahuje odůvodnění, proto se nemůže

blíže vyjádřit k tomu, v čem spatřuje jeho nezákonnost. Poté, co žalovaný uvede důvody, může žalobce "vést dokazování" v tomto směru. Jestliže žalobce tvrdí, že podmínky splňuje, je podle jeho názoru na žalovaném, aby u soudu prokázal opak.

Řízení o žalobě muselo být zastaveno z následujících důvodů:

Podle ustanovení § 73 odst. 2 zákona rozhodnutí, opatření a jiné úkony podle tohoto zákona nepodléhají soudnímu přezkumu, s výjimkou rozhodnutí o pokutách. Citovaného ustanovení se v písemném vyjádření k žalobě též dovolává žalovaný, naproti tomu žalobce absenci soudního přezkumu uplatňuje jako žalobní námitku s tím, aby soud předložil věc Ústavnímu soudu, neboť uvedené ustanovení je v rozporu se shora uvedenými články Ústavy a Listiny, a poté žádá, aby soud rozhodnutí zrušil, protože žalobce má za to, že podmínky uvedené zákonem splňuje.

V mezidobí po podání žaloby (podána 24.11.2000) Ústavní soud České republiky nálezem ze dne 12. července 2001 publikovaným ve Sbírce zákonů pod č. 322/2000 Sb. rozhodl m.j. o zrušení uvedeného ustanovení § 73 odst. 2 zákona, když dospěl k závěru, že je zapotřebí pečlivě odlišovat mezi rozhodováním o tom, kdo bude osvědčen a určen ke styku s utajovanými informacemi, což skutečně přísluší moci exekutivní, a mezi případnou soudní kontrolou tohoto procesu, což - z ústavněprávního hlediska - může vykonávat toliko nezávislá moc soudní. Ústavní soud dále uvedl, že respektuje skutečnost, že s ohledem na specifika a význam rozhodování ve věcech utajovaných skutečností, kdy je velmi zřetelný bezpečnostní zájem státu, není možné vždy garantovat všechny běžné procesní záruky spravedlivého procesu (např. veřejnost jednání). Nicméně i v tomto typu řízení je úkolem zákonodárce umožnit zákonnou formou realizaci přiměřených záruk na ochranu soudem (či jiným nezávislým a nestranným tribunálem ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod) být - podle povahy věci a s přihlédnutím k charakteru příslušné funkce - na ochranu i značně zvláštní a diferencovanou. V této souvislosti se Ústavní soud vyjádřil, že při přípravě nové zákonné úpravy bude zřejmě nutné - podle povahy věci a se zřetelem na zastávanou funkci občana - rozlišovat případy, na něž zrušení ustanovení dopadá, od jiných, byť výjimečných případů, u nichž lze vyloučení soudního přezkumu (popř. neuvedení důvodů nevydání osvědčení) i nadále považovat za ústavně konformní (např. u pracovníků některých specifických kategorií v ozbrojených silách, u určitých příslušníků zpravodajských služeb).

V závěru uvedeného nálezu Ústavní soud uvádí, že usuzuje, že okamžitým zrušením některých napadených ustanovení zákona by potenciální výhody z toho plynoucí mohly být zastíněny jeho nevýhodami, zejména s přihlédnutím k bezpečnostním zájmům státu blíže specifikovaným v předmětném zákonu. K nové zákonné úpravě je totiž třeba poskytnout potřebný časový prostor, zejména s ohledem na její náročnost. Proto Ústavní soud využil možnosti, kterou mu dává ustanovení § 58 odst. 1 a § 70 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb. a odložil vykonatelnost tohoto nálezu ke dni 30.6.2002.

Jak vyplývá ze shora uvedeného, v době vydání žalobou napadeného rozhodnutí byl výslovným ustanovením § 73 odst. 2 zákona vyloučen jeho soudní přezkum. Přestože po podání žaloby Ústavní soud shora uvedeným nálezem toto ustanovení zákona jako neústavní zrušil, i v době rozhodování soudu, je toto ustanovení součástí zákona, neboť k jeho zrušení dochází až ke dni 30.6.2002. Vrchní soud v Praze proto řízení o žalobě, jak již shora uvedeno, zastavil podle ustanovení § 250d odst. 3 o.s.ř., neboť napadené rozhodnutí nemůže být předmětem soudního přezkumu. V této souvislosti Vrchní soud v Praze poznamenává, že ani po vydání citovaného nálezu by soud nemohl rozhodnutí přezkoumávat, neboť z citovaného nálezu Ústavního soudu bez dalšího nevyplývá, že rozhodnutí typu rozhodnutí, jehož přezkumu se dovolává žalobce, bude na základě nové právní úpravy přezkoumávat soud. Je možná právní úprava, kdy bude přezkum svěřen - jak naznačuje Ústavní soud - specializovanému nezávislému tribunálu. Stejně tak nelze předvídat, zda např. občané zastávající funkci, kterou v minulosti zastával žalobce, budou podle nové právní úpravy mít možnost domáhat se soudní ochrany, neboť podle uvedeného nálezu by bylo možno některé kategorie občanů z možnosti soudního (či jiného nezávislého) přezkumu vyjmout. V uvedeném nálezu je též naznačeno, že případné přezkumné řízení bude mít svá specifika, nebude tedy - vzhledem k zájmu státu - zřejmě totožné se řízením ve správním soudnictví podle § 244 a násl. o.s.ř.

O nákladech řízení rozhodl soud podle ustanovení § 146 odst. 1 písm. c) ve spojení s § 246c o.s.ř. tak, že žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení, protože bylo řízení zastaveno. Protože bylo řízení zastaveno a soud tedy nerozhodoval ve věci samé rozsudkem, je zcela bezpředmětný nesouhlas žalobce s rozhodnutím věci rozsudkem bez jednání kdy v případě zastavení řízení není třeba nařizovat jednání.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení nejsou opravné prostředky přípustné.

V Praze dne 7. ledna 2002

JUDr. Marie Součková, v. r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:

